

31. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 5.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ——— 16 korona.
Félévre ——— 8 korona.
Negyedévre ——— 4 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

EMLEKTÁBLA-LELEPLEZÉS AZ AGGTELEKI BARLANG BEJÁRATÁNÁL.

AZ AGGTELEKI ÉS A DOBSINAI BARLANG.

BÜSZKÉK szoktunk lenni hazánk természeti szépségeire. Igaz is, hogy más országok egy-egy tekintetben talán különbre hivatkozhatnak nálunknál, de a természet áldásai dolgában akkora változatosságot alig mutathatnak fel. Olaszország lehet büszke tengerére, Svájc az Alpeseire, — de hol van az az ország, a mely egyszerre dicsekedhetnék a Tatra hóborította bérceivel, a Balaton hűs tükreivel, az Alföld délibábjával s a Duna nemes méltóságú hömpölygésével?

De elég-e, hogy mind e szépségre büszkék vagyunk? Megtettük-e mind azt, a mi kellő élvezésükre szükséges? Hozzáférhetővé tettük-e mindenki számára a magyar föld szépségeit s — a mi fődolog — élvezhették-e magunk mindazt, a mit hazánk földje a munkában elernyedtestek felüdítésére, az elgyöngült test erősítésére nyújtani tud? Megkapja-e egyes szép vidékeinken az utazó azt, a mit a kultúrához szokott ember méltán megkíván, a jó és olcsó közlekedést, az egészséges és tisztességes ellátást, lakást, a nyugalmat, a természet szépségeinek élvezetét előmozdító berendezéseket? Pedig ettől függ az, a miről nálunk, mint valami rejtelmes dologról

szokás beszélni: az idegenforgalom, vagyis a mit más szóval úgy lehetne kifejezni, a természet szép adományainak gazdasági hasznosítása.

Nem kívánjuk azt, hogy Magyarország Svájc példájára hotel-országgá alakuljon, de azt igazán meg kell kívánni, hogy legalább magunk tudjuk meg, mink van? A Tatrát, a Balatont valahogy sikerült népszerű, látogatott helyekké tennünk, de ezzel aztán vége is. Pedig, ha akár milyen stíriai vagy tiroli faluban jár az ember, lát ott annyi magyart, a mennyi elég volna még vagy öt hat más, ép oly szép magyar vidéknek a föllendítésére. Miért mennek ezek mégis Stíriába, holott idehaza ugyanazt ép úgy megkaphatnák s legalább nem kellene az osztrákokat gazdagítani és idegen viszonyokba jól-rosszul beilleszkedni? Erre a felelet egy circulus vitiosus; a közönség azt mondja, a magyar vidékeket nem ismeri, nem is kap ott elegendő kényelmet, jó ellátást, — azok pedig, a kik arról panaszkodnak, hogy elkerüli őket a nyaraló közönség, azzal felelnek vissza, hogy nem bírnak költeni jó lakásra, egyébre, mert pártolás híján odavész az a csekély tőkéjük is, a mit rá tudnak

KIRÁNDULÓK A DOBSINAI JÉGBARLANG ELŐTT.

áldozni. Itt is érvényesül gazdasági életünknek az a baja, hogy a fogyasztó és a termelő nem tudja megtalálni egymást.

Nem lehet tagadni, hogy ebben a tekintetben is javulnak az állapotok, az utóbbi néhány év óta jelentékeny fejlődés észlelhető. A jobb magyar fürdők nyárról-nyárra megtelnek, több jövedelemre téven szert, nagyobbodnak, csinosodnak, több kényelmet tudnak nyújtani, más vidékeket is ellepnek a nyaralók, főleg a budapestiek, ha nem is olyan mértékben, mint pl. a wörthi tó vidékét. De azért, ha statisztikát csinálnánk, hogy kik vannak többen, a kik elmerengtek Chillon várának romantikája előtt, vagy a kik lelkesedtek már Vajda-Hunyad dicső emlékein, a hely színén, — vajjon nem volna-e magyarságunkra röstelni való az eredmény?

Kérdjük meg sorra azokat a budapestieket, a kik tavasszal, nyáron nem egyszer kirándulnak egy-két napra a Semmeringre, — vajjon látták-e már a dobsinai, vagy aggteleki barlangot? Pedig ha nem épen ideális is oda a közlekedés, szombat estétől hétfő reggelig meg lehet járni az utat és közben olyan dolgokat lát az ember, mint sehol másutt. A minap egy nagyobbára újságírókból és művészekből álló társaság rándult ki az aggteleki barlanghoz. Szombaton este indultak, a vasárnapot a barlangban s környékén töltötték a hétfőn reggel már Budapestben voltak. Közben még ünnepély is volt, lelepleztek egy emléktáblát, melyet a turista-egyesület állított Siegmeth Károlynak és Münich Kálmánnak, két a barlang rendezése és népszerűsítése terén érdemeket szerzett vezetőjének tiszteletére, a barlangban pedig egész kis hangversenyt rögtönöztek. Nem hiba-e, hogy ilyen csak nagy néha történik, ha a barlang forgalma körül érdekelték kezdeményezik? Nyáron minden arra felé induló vonatnak tömegesen kellene vinni a kirándulókat, úgy a hogy szombat délután és este a bécsi pályaudvarokon mozogni is alig lehet a sok «turistától», a kik a Schneebergre vagy a Raxra igyekeznek.

Vagy nem érdekes-e már csak különlegességénél fogva is egy koresolya-ünnepély júliusban? Egész közép Európában csak egy hely van, a hol ilyet láthat az ember: a dobsinai jégbarlang. Elég sokan vannak nálunk a fővárosban is, a vidéken is, a koresolyázás lelkes hívei, — de hánynak jut közülük eszébe résztvenni egy dobsinai jég-ünnepen? Ha rendeznek ilyet Dobsinán, minden nyáron egyet-kettőt, nagyobbára a környék ifjúsága vesz benne részt, pedig a dolog annyira érdekes és élvezetes, hogy érdemes volna elmenni érte akár Brassóból is Dobsinára. A napokban rendeztek egy ily koresolya-ünnepet és bált Dobsinán, voltak is ott vagy háromszázan, de meg lehetett volna köztük olvasni könnyű szerrel azokat, a kik ezért mentek oda s nem a környékbeli városokból, fürdőhelyekről verődtek össze. Ugy volna jó, ha nyáron minden héten legalább egyszer volna ily ünnep Dobsinán s minden egyes alkalommal nem győznék hova tenni a sok vendéget. S úgy is volna, ha a barlang pl. Salzburghban volna.

Ezekről a dolgokról nem lehet eleget beszélni, bármennyire közhelylővé válnak is. Egész vidékek anyagi és kulturális felvirágzása függ tőlük, nem véve számba a nemzeti szempontokat. Hogy hazánkat igazán és komolyan szeretni tudjuk, ahhoz ismernünk is kell. Ebben a tekintetben pedig még mindig nagyok a mulasztásaink.

ZSÉMBELŐDÉS.

Élet, élet, te hamis vén csaplár —
Biz engemet czudarúl becsaptál!
De vigasztal leszámolásomban,
Hogy más se járt még nálamnál jobban.

Üvegen át nyaltatad a mézet,
Hiszen a lány még csak rám se nézett —
Mily epedve futottam utána!
Másé lett ő, enyém csak az árnya.

De azután bőven kárpótoltál,
Tüskön-bokron vigan kalauzoltál
S kifáradtan, agyonra gyötörten,
Alig birtam úszni a gyönyörben.

Láttam hazám' porba hullt tetemmel.
Rajt csürhe nép gázolt este, reggel;
Szemtelenül leste kimulását —
S megrémült, ha vélte mozdulását.

És megértem: a megölt oroszlán
Hogy föltámadt mégis végre aztán!
De hogy lesz-e még király belőle?
A jó Isten tudja csak előre.

Bár kábítál bűvölő itallal —
Mégis győztem aczélos inakkal;
De már veti rám árnyát a vétség —
Nem esik jól sehogy a vendégség.

Tüzes borod fanyar eczetté lett,
Kész is vagyok porba szállni véled.
Mért nem inkább fiatal koromban,
Mért nem akkor kinoztál meg jobban?

Most, mikor már hűny a nap felettem,
Kedv és érzés mind megfagy szívemben
S szert kén tennem kis hőre, erőre,
Mit innom adsz: csupa merő lőre!

Elet, élet, te hamis vén csaplár,
Biz engemet czudarúl becsaptál!
De vigasztal leszámolásomban,
Hogy más se járt még nálamnál jobban.

Pásztoi.

NYÁRI ÉJ.

Langy nyári éj van, fényes, csillagos,
Az utcáson hársfa illatoz;
Illattal, fénynyel, — bűbájjal tele:
Ez itt a vágyak zsongó éjjele.

Valami nesz kél: sóhajts talán
Suhanó árnyak szomjas ajakán;
Valami mozdul: lombok hajlanak,
Sugó játékok; csábos nőalak...

A mindenségen édes vágy remeg
S szívemre hull, mint izzó permeteg;
Könnyű favalmak hordják szerteszét
Nagy, édes titkok halk lélekzetét.

A méla csenden dal szűrődik át,
Pompázva nyílik millió virág:
Tündérek tépi s mind rám ontja itt
A boldogságnak rózsaszirmait.

Lázongó érzék, sóvár gondolat
Megdobogtatja ifjúságomat,
S oh zsongó vágyak bűvös éjjele:
Valaki mintha hívón intene...

Valaki szólít, — vagy csak én hiszem.
S csak te dobogsz itt, mámoros szívem,
Te lüktetsz végig minden eremen,
Örök nagy érzés, — földi szerelem!...

Sajó Sándor.

AZ «ÖREG MALOMÁROK» VENDÉGEI.

Hangulatkép.

Irtá Bársony István.

Az «öreg malomárok» egy hosszú erdei völgy. Vértessomló felé esik az egyik vége: a felső; — Környe felé a másik vége: az alsó. A felső vége körülbelül annyira van Vértessomlótól, mint Környétől az alsó. Különbözik pedig szelid akáczaerdő sűrűsödik mellette jobbról-balról; de az akáczaerdő szalagja keskeny; — az után, feljebb, fenyves van: fiatal, sötét fenyves, a hol meleg nyári napon a levegő fülledt és illatos a fenyő leheltétől; — a hol tavasz elején az örvösök tanyáznak, megszállnak; a hol ősszel még minden zöld, a mikor másutt már minden sárga; és a hol télen a hatalmas szarvasbikák robajló nesze hallik az ember közeledésére.

Az akáczaerdő más. Szelid és barátságos; — tavasszal, — husvét és pünkösdtől, — kife-

héredik és a havas virág ellepi minden ágát; ez a virág a legédesebb, legmézízebb minden virág között: illata messze elkóborol a szellő szárnyán, s boldogságos kábulatokba ejt, holott a fenyő leheltete nehéz, és a szemfedőt juttatja az ember eszébe... Nyáron az akácza erdőt felveri a buja sarjadzás, s olyankor a szarvas inkább azt szereti ezen a vidéken. Örvös galamb helyett gerlicze lakik benne s egyre azt mondogatja: gurr-gurr-gurr! Az ősz a fonnyadásé; itt a tél a sivárságé...

Hanem most nyár van; júliusi nyár, a mikor a napok még hosszúak s a földeken kint vegyesen van buja vetés, és a learatott táblákon sorjában diszeleg a dúsan fizető kereszt.

Nyár van, s estennet az aratók dala hallik, a mikor hazatérnek; a mező virágai közt is a sok tarkaviganós marokverő leányból kerül ki a szebbik, tarkábbik bokréta.

Nyár van, a mikor deréknyi magas már a tengeri erdeje, a zabvetés pedig csupa tej; éretlen csemegéje a pákosztos vaddisznónak, a mely bomlik érte.

A zabvetés ott van a sötét fenyves tövében, a mely alatt az akáczaerdő szalagja húzódik; az akáczaerdő alatt pedig szalad az «öreg malomárok», s annak a buja réjtét kanyargó patak basítja kétfelé.

A patak vize bugyborogva igyekszik a part közt, néha csöndes napok után, száraz, szélesöndes időben, olyan mint a kristály; ha pedig esik és fúj a szél, a mi kavargja-sodorja: akkor megzavarodik, izapossá válik, meg is szaporodik, de akkor is csak úgy bugyborog, fut-fut: meg nem áll.

S akár kristályos, akár zavaros a vize, valakik mindig fölkeresik; éjjel kószáló fekete vendégek, a kik élnek-halnak a vízért; kéjelegve szürcsölgetik, csemecsegetik, azután belefeküsznek, megtúrják, felzurbolják, úgy feredkeznek benne.

*

Hajnali egy óra múlt s én már talpon vagyok. Kinézek a sötét éjszakába; a szememnek előbb szokni kell a sötétet, hogy lásson. Az égen sok a csillag; az éj tiszta, derült; keleten valami fény bujkál az ég alján, a mi lassan emelkedik a fák lombja között.

Előttem az erdő, s az a fény a kelő hold: az utolsó negyed, a mi most derengő világítással hasogatja meg az iménti sötétséget. A hold keskeny karéja olyan sárga, hogy abból is tudni lehet, mennyire éjjel van még. Indulok neki a holdnak, egyenest keletnek; kalauzom a fák közt az a sárga karéj, a mely lassan emelkedik. Így jutok el a fenyvesbe, a hol a holdfény elkezd előlem bujkálni, tünedezni. Ott már sok az árnyék; de azért egy-egy fényszalag csak befurakodik; csalogat, mint a lidérc.

Milyen igazi csend! A lépésem még a puha gyepen is ropog. Pedig szeretnék halkán, nesz nélkül mozogni. Valakik vannak itt nem messzire, a kik fülelnek, hallgatóznak.

Nem messzire?! Hm, egy pár száz lépés bizony semmi se itt, az erdei magány hangtalan-ságában, a mikor a vértessomló kutyák ugatása olyan jól ide hallik. A zabtábla legfeljebb ha háromszáz lépéssnyire van innen; a vaddisznók most ott dőzsölnek; csemecsegek, élveznek, tejes zabot zabálnak, galádul vendégeskednek, komisz károkat tesznek.

Csak tovább innen, keresztül az akácson; le az «öreg malomárokba», az erdő szélére, sűrű bokrok közé, a hol a surranó patak közelében elbújva: kezdi az ember lesni a világ mulását; a tűnő perczekeket, az egymás nyomán lepörgő negyedórákat, a melyek olyan rettentően sokáig tudnak most tartani egyenkint.

Epen háromnegyed kettőre, a mikor helyben vagyok. Alig birom megállapítani a bokrom homályában: mit is mutat az óramutató. Most hát bizonyos, hogy szerencsésen megelőztem a rablóhadat, mely majd itt vált át valahol, hajnalban; hisz a patak széle tele van fekvéssel, lecsúszóval, ott vannak a sárban a szétterpeszkedő nyomok s az erdőből minden katlan irányából húzódnak a letaposott vadváltók, a hol a disznó kijár.

Egyetlen egy hang szól bele az éjszaka csöndjébe. Egy himzsis rekedt sáporgása. Hol itt szól, hol amott, úgy tetszik; pedig csak a szerint váltakozik a hang közelsége, hogy merre fordul fejfel. Ha épen nekem recseg, akkor mintha ott